

„Nem akartam hazudni”

Hadasz Amit izraeli katonaságmegtagadó portréja

Fényes nappal van, de a teremben homály uralkodik. A függönyöket behúzták. *Hadasz Amit*nak ez tűnik fel először, amikor belép. A teremben egyenruhába öltözött emberek ülnek egy asztalnál. Egy szék üres. Helyet foglal. Előtte ül az a bizottság, amely ezen a napon – 2006 novemberében – arról dönt, hogy elfogadjá-e, vagy elutasítja Hadasz Amit keresetét, amelyben azt kérte, hogy lelkiismereti okból megtagadhassa a katonai szolgálatot.

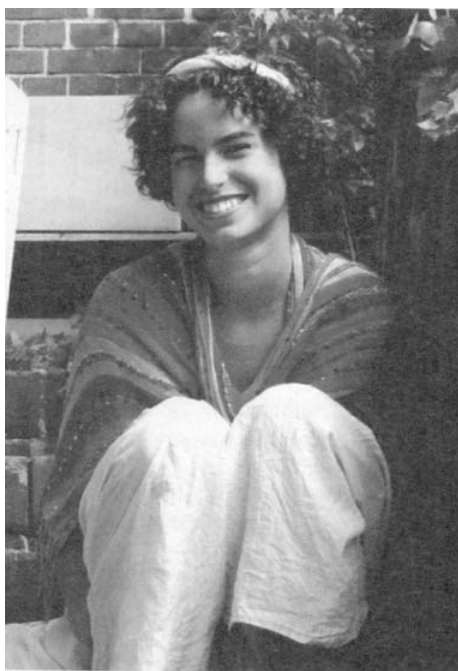
„A kihallgatás életem legnehezebb mozzanatai közé tartozott”, mondja ma, csaknem két évvel később ez az alacsony és vékony, húszéves fiatalasszony. Vidámnak és nyitottnak tűnik. A beszámoló nehezebbre esik. Ismétetlen elakad. Akkoriban, a kihallgatáson már tudta, hogy a lelkiismereti okból benyújtott kérvényeket szinte mindig elutasítják, és a kérvényezőket elzárással sújtják. Azt, hogy ötször kell majd börtönbe mennie e beszélgetés következményeként, még nem tudta.

A lelkiismereti vizsgálóbizottság tagjai folytonosan félbeszakítják. Egy írnok veri a billentyűzetet. Tak-tak-tak-tak-tak. Arról kérdezik, hogyan zajlott az az év, amit önkéntesként töltött egy sérült embereket gondozó intézményben. Vajon előfordult-e, hogy az ottani emberek megütöttek valakit? „Előfordult”, mondja, „mivel a páciensek gyakran elveszítették az uralmat testük fölött”. „Ön tehát elismeri, hogy olyan intézményben dolgozott, ahol erőszakot alkalmaznak?”, kérdezi tőle egy férfi. Hadasz tiltakozik, mondván, az intézmény lakói nem tudatosan hoztak döntést arról, hogy ütnek-e vagy sem. Később ezt olvassa rémülten a jegyzőkönyvben: „Hadasz asszony azt mondja: ha valaki erőszakot alkalmaz, akkor azt nem saját megfontolásából teszi.”

„Kicsavarták a szavaimat”, mondja ma szomorúan. „Amit valóban el akartam mondani, azt nem mondhattam el.” Azt, amivel írásban indokolta döntését, nevezetesen hogy nem

hajlandó egy olyan szervezet egyenruháját viselni, amely sok pusztításért és emberölésért felelős. „Azoknak a katonai erőknél a fenntartása, amelyeket háborúzásra és ölésre képeztek ki, minden helyzetben helytelen. Ez Izraelre is vonatkozik. Ellentétben áll a békére törekvéssel, és azzal, hogy együtt éljünk közel-keleti szomszédainkkal”, írta.

Az izraeli katonaság szilárdan gyökerezik a társadalomban. Szolgálati idejük letelte után a táborno-
kok a politikában vagy a gazdaságban folytatják pályafutásukat, s az izraeli társadalom elitjéhez tartoznak. Minden-

kinek kötelessége bevonulni, férfiaknak és nőknek egyaránt. „Az ember kiskorától fogva megtanulja, hogy országunk számára mennyire fontosak a katonák”, mondja Hadasz. „Az óvodában képeslapokat festettünk a katonáknak, és édességeket küldtünk nekik – hálából azért, hogy megvédnek minket.” A második intifáda (2000) óta feltehetőleg kereken 800 ember ment börtönbe azért, mert megtagadta a bevonulást a hadseregbe, vagy a szolgálatot a megszállt területeken. Hivatalos adatok nincsenek.

2006 decemberében irat érkezik: Hadasz kérvényét, hogy lelkiismereti okból mentesítsék a katonai szolgálat alól, elutasítják. Izraelben szokásos, hogy a katonáskodás megtagadása miatt több, egymást követő büntetést szabnak ki. Hadaszt is berendelik egy katonai börtönbe. Pár hét után kiengedik, előállítják, és mivel nem hajlandó katonai szolgálatot teljesíteni, ismét lecsukják. Aztán megint. És megint.

Sok nehéz helyzet volt: Amikor barátjánője férjhez ment, ő nem lehetett ott. Azoknak az embereknek az ellenségeskedései, akik elveszítették katonagyermeküket a háborúban, és azt vetették Hadasz szemére, hogy meglóg kötelességének teljesítése elől, és azt hiszi, hogy különb a többiekénél. Az összeütközések a családjával és a barátaival, akik nem tanúsítottak megértést álláspontja iránt. A vita apjával, aki katonai teljesítményeiért elismerő levelet kapott az államelnöktől.

Hadasz Amit győzött a maga küzdelmében, de ez igen sokáig tartott. Öt bebörtönzés után – összesen 72 napot töltött fogságban, többet, mint bármely más katonaságmegtagadó odáig – 2007. május 28-án végre felmentették a katonáskodás alól. Most civil szolgálatosként súlyosan sérült gyerekekkel dolgozik.

Hadasz Amit számára sokkal egyszerűbb lett volna, ha vallási okból tagadja meg a katonáskodást. „Nem vagyok vallásos” – mondja –, „tehát hazudnom kellett volna ahhoz, hogy hűséges maradhassak a háborút elutasító meggyőződésemmel. De egyik alapelvem az, hogy igazat mondjak. És mégsem árulhatom el az egyik alapelvemet azért, hogy hűséges maradhassak a másikkal.” Honnan vette az erőt ahhoz, hogy ily kitartóan és ennyi ellenállás ellenére a meggyőződését képviselje, nem tudja megmondani. „Szerencsém volt”, mondja egyszerűen, és vállat von. Szerencsén annak belátását érti, hogy a háború és az erőszak sosem lehet a béke megteremtésének eszköze.

Vera Kröning

Forrás: Publik-Forum, 2007/17